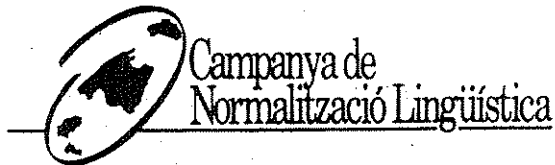

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

IV

Palma
1993

Línea Directa

© Aina Moll

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

“Dol” i “Condol”

Un ciutadà ens demana quina diferència hi ha entre **dol** i **condol**, ja que ha observat que les institucions empen els dos mots d'una manera que li sembla incoherent: de vegades, la mateixa institució declara “dies de dol” per la mort d'un personatge i publica esqueles on expressa “el seu **condol**” per aquesta mateixa mort. D'altra banda, no veu clar si en cas de mort d'un amic íntim hem d'expressar “el nostre dol” o “el nostre **condol**” a la família. Mirarem d'aclarir-ho.

Dol vol dir ‘gran aflicció causada per la mort d'algú, per una gran pèrdua o, en general, per una greu dissort’, i també ‘senyal exterior amb què es manifesta aquesta aflicció’. **Condol** és el ‘dolor compartit’ amb algú per una mort o una desgràcia que l'afligeix (independentment que també afligeixi aquell qui l'expressa). Compartim amb la família el **dol** per la mort de l'amic íntim, i per això li expressam el nostre **condol** (és a dir, el dolor que compartim amb ells), mentre que si no coneixem el mort, el **condol** que expressam a la seva família indica el nostre dolor per la pena d'ells.

És impropï, per tant, que una institució parli de **condol** en una esquila que publica amb motiu de la mort d'un personatge. Tindria sentit si diguéss que expressa el seu **condol** a la família del difunt, però l'esquila institucional té un abast més ampli: el de **comunicar** als membres de la institució o al públic en general la notícia d'una mort que es considera una pèrdua per a la institució mateixa o per als ciutadans en general. Convindria, doncs, dar a tal esquila una redacció que “expressi el **dol** de la Corporació” o simplement que “comuniqui als ciutadans” la pèrdua del personatge.

En canvi, l'ús de **dol** en la proclamació d'un període de temps de “dol oficial” és correcte. Es tracta de la segona accepció del mot, la del “senyal exterior” amb què es manifesta el sentiment per la mort d'algú. El senyal de “dol oficial” consisteix en la col·locació de les banderes oficials a mitjan asta o (excepcionalment) a posar crespons negres en banderes o domassos als balcons.

No cal dir que els senyals exteriors de dol són convencionals, i canvien segons les èpoques i les cultures. A les nostres illes s'observaven rigorosament unes convencions de dol: la gent **duia dol** (amb períodes de **dol rigorós** i de **mig dol**) durant un temps variable segons el grau de parentiu. La vida moderna ha fet desaparèixer moltes d'aquestes convencions: hi ha “senyals”

que ja no es reconeixen, sobretot a les ciutats, on la gent ja no coneix el "tocar de mort" (les campanes no se senten, i no regulen com abans la vida dels pobles), molts de portals estan permanentment tancats (i no és possible el tancament d'un batent per anunciar una mort), i el color negre ja s'empra més per a vestits de festa que per a vestits de dol. Però jo record que una companya meva d'institut va anar vestida permanentment de negre durant tot el batxiller (dels 10 als 17 anys) perquè enllaçà el dol pel seu pare amb el d'una o dues àvies. Les convencions es transmetien per tradició (si bé antigament havien tingut expressió jurídica, com en una constitució catalana que el Rei Sanç de Mallorca va fer extensiva als seus dominis, que reconeixia a les viudes l'any de plor), i per tant no han estat derogades, ni substituïdes per cap disposició o reglament; simplement, han desaparegut, formant part dels canvis de la vida moderna. Per això encara avui hi ha persones d'edat que demanen "¿de qui dus dol?" en trobar una persona coneguda vestida de negre, o que tenen escrúpols de posar-se roba de color -o els sap greu veure que els seus familiars se'n posen- durant el període que tradicionalment es considerava de dol rigorós. - A. M. (18/1/93).